

Om lagen i Hebréerbrevet

I Hebréerbrevet används uttrycket "bättre" tolv gånger i jämförelser mellan Jesus och vad han infört/åstadkommit och det som tidigare skett och gällt. Detta, att visa på Jesus och hans verk som något enastående är något av hebréerbrevets huvudtema.

Kristi prästämbete

¹¹Om nu fullkomlighet kunde vinnas genom den levitiska prästtjänsten (Heb 7:11a)

ordet för fullkomlighet är "teleiôsis" som kan betyda fullkomlighet, perfektion, men kan också betyda nå målet. Det kan översättas på båda sätten och syftar på att den levitiska prästtjänsten inte kunde nå fram till det mål, eller den fullkomlighet som innebär att vi som syndiga människor är för evigt försonade så att vi skall kunna vara i Guds närhet för evigt. Mänskan måste bli perfekt och felfri för att kunna vistas i Guds närhet och det kan hon bara bli genom att ta emot den tillräknade rättfärdighet som gratis erbjuds att tas emot tack vare Jesu tro(het) på korset som vårt offerlamm. Författaren (högst antagligen Paulus) kommer att visa att vad den levitiska prästtjänsten inte kunde åstadkomma fullt ut på ett evigt sätt det kunde den Melkisedekska Jesu prästerliga tjänst utföra.

och på den grunden hade folket fått lagen – varför måste då en annan präst träda fram, en som Melkisedek, en som inte sägs vara lik Aron? (Heb 7:11b)

Lagen (de fem Moseböckerna) innehåller i sig självt inte den slutliga lösningen på problemet hur mänskan fullkomligt och evigt ska kunna bli och förbli förmögen att vara försonad med Gud, helig och fläckfri på ett juridiskt hållbart sätt. Lagen innehåller och bygger på oförtjänt nåd, den lär inte lagiskhet (se kommentarerna till Galaterbrevet), men systemet med att ett oskyldigt djur tar på sig den enskilda människans utförda medvetna och inneboende medvetna och omedvetna synd - liksom hela folkets - var endast en temporär lösning. Det skänkte nog förlåtelse i fullt mått till de då levande människorna som i trohet och tillit till Guds föreskrifter och löften frambar de föreskrivna offer. Men ur ett evigt, juridiskt hållbart inför den store åklagaren sätt höll det inte måttet fullt ut. Ett djur är inte detsamma som en mänska. Därför beskriver och föreskriver lagen ett underbart system som garanterar förlåtelse och frid med Gud till alla som lever i trohet och tro gentemot Gud och frambar de offer som föreskrivs för olika orsaker och tillfällen. Men lagen kan inte fullkomna för evigt, lagen leder inte ända fram till det nämnda målet, men den visar på vår syndfullhet (Rom 3:20) och pekar fram mot lösningen. I dess lagar finns massor av förebilder till den fullkomliga gärning Jesus skall utföra för vår eviga försoning med Gud som en präst, inte en präst som Aron men som en präst efter Melkisedeks sätt.

¹²Ty om prästtjänsten ändras måste också lagen ändras. (Heb 7:12)

Det här är det enda stället i hela nya testamentet som det talas om en förändring i lagen (nomou metathesis). Som tidigare konstaterats var förändringar i lagen och dess tillämpning inget okänt fenomen. Bl.a. Purimfesten hade satts till i den obligatoriska judiska festkalender fast någon sådan föreskrift inte finns i gamla testamentet. Offerföreskrifterna som är givna för ett folk på vandring i öknen för att utföras i den tälthelgedom som föreskrevs dem (tabernaklet) genomgick förändringar i tillämpningen när Israel hade blivit bofast i landet och templet var färdigbyggt. Att en bror skulle gifta sig med sin döde brors fru hade av

rabbinerna gjorts till ett sällsynt undantagsfall istället för en plikt som gällde alla.. I den judiska traditionen finns också en förväntan på att Messias vid sin ankomst kommer att orsaka förändringar i lagen.. Den psalm som citeras är i detta sammanhang är Psalm 110:4: "HERREN har svurit och ska inte ångra sig: "Du är en präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek""

Sammanhanget gör det klart att den förändring i lagen det talas om gäller det prästerliga systemet och offerttjänsten.

Läser man hela hebréerbrevet och då noterar att det fokuserar på Jesu person, uppgift och slutförda värv så kan man också komma till slutsatsen här att lagen skulle ha måst förändras för att Jesus skulle kunna vara vår överstepräst, men istället för att ändra lagen löser Gud problemet genom ett starkare bud som "kör över" på ett juridiskt försvarbart sätt det andra budet som skulle hindrat Jesus att bli en överstepräst. Detta är också en tolkningsmöjlighet.

¹³Den som detta sägs om hörde till en annan stam, och från den har ingen gjort tjänst vid altaret. ¹⁴Det är uppenbart att vår Herre har trätt fram ur Juda, men Mose har ingenting sagt om präster från denna stam. ¹⁵Ännu tydligare är det, när en annan präst lik Melkisedek uppstår. ¹⁶Han har inte blivit präst genom en lag som föreskriver jordisk härstamning, utan i kraft av ett oförstörbart liv. ¹⁷Han får nämligen det vittnesbördet: *Du är präst för evigt på samma sätt som Melkisedek.* ¹⁸Så upphävs ett tidigare bud, eftersom det var svagt och till ingen nytta. (*ineffektivt*) ¹⁹Lagen åstadkom ju inte något fullkomligt. Men ett bättre hopp har kommit, och genom det träder vi fram inför Gud. (Heb 7:11-19)

Lagens föreskrifter i sig kunde inte föra fram till den fullkomning som ett evig tillvaro i Guds närhet förutsätter. De i Mose lag föreskrivna översteprästererna var svaga i sig själv syndfulla människor som först måste bära fram syndoffer för egen räkning. Jesus var inte av Levi stam och skulle därför inte ha fått bli en präst. Men Gud sätter nu indirekt åt sidan det budet som skulle ha hindrat Jesus från att bli en överstepräst genom att som det är förutsagt " göra honom till en präst efter Melkisedeks sätt". Melkisedek betyder den rättfärdige konungen och i gamla testamentet finns det ingen släkttavla ställd över honom. Han bara dyker upp, Mose ger tionde och ärar honom, sedan försvinner han igen. På detta sätt upphäver/sätter han åt sidan det bud som skulle ha hindrat Jesus att uppfyllande också den minsta föreskrift i lagen fullt ut bli vår överstepräst. Därmed kunde ett bättre hopp komma där vi får bli evigt förlåtna och försonade genom Jesu översteprästerliga tjänst som en överstepräst enligt Melkisedeks sätt.

Jesus är präst för evigt

I vers 4-10 gavs fem sätt på vilka Melkisedek är större än Abraham, i vers 11-19 flyttas uppmärksamheten från Melkisedek till Jesus när hebreerbrevets författare visar på att vad Jesus gjort är större än vad hans föregångare har gjort i vers 20-28 fortsätter han med att visa fler sätt på vilka vad Jesus gjort är bättre än det som gjorts före (JNTk 7:20-28)

²⁰Detta skedde inte utan ed. De andra blev präster utan någon ed, ²¹men Jesus har blivit det genom en ed av den som sade till honom: *Herren har svurit och skall inte ångra sig: Du är präst för evigt.*

Jesu förbund - bättre

²²Så är också det förbund som Jesus har gått i borgen för mycket bättre. ²³De andra prästerna måste bli fler och fler, därför att döden hindrade dem att stå kvar i tjänst. ²⁴Men eftersom Jesus lever för evigt, har han ett prästämbete som varar för evigt. ²⁵Därför kan han också helt och fullt frälsa dem som genom honom kommer till Gud, ty han lever alltid för att mana gott för dem.

Det här är ett av sätten som den levitiska tempeltjänsten inte räckte till för att fullkomna helt och fullt, men där Jesu tjänst räcker till.

²⁶En sådan överstepräst var det vi också behövde, en som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare och upphöjd över himlarna. ²⁷Han måste inte som dessa överstepräster bära fram offer, en dag varje år, först för sina egna synder och sedan för folkets.

Nu syftas det på den stora försoningsdagen där hela folket kollektivt skulle renas från alla medvetne och omedvetna synder (se sammanställningen av stora försoningsdagen)

Detta gjorde han en gång för alla, när han offrade sig själv. ²⁸Ty lagen insätter svaga människor till överstepräster, men det ord som bekräftades med ed och kom senare än lagen insätter Sonen, som är fullkomlig för evigt. (Heb 7:20-28)

Det här kan förstås på flera sätt. Det ena är att tänka att när Jesus offrade sig en gång för alla behövs inte längre några andra offer av något slag. Det är en vanlig hednakristen uppfattning. Det motsägs framförallt av nya testamentet som helhet. När Jesus dött och uppstått och Pingstens kraft kommit över lärjungarna till frimodighet och kraft och de rör sig vid templets pelargångar så varken nämner eller antyder de på minsta sätt för de övriga judarna att hej, nu är det dags att sluta offra. Att påstå att de var rädda för att ta en konflikt håller inte riktigt. De tog till konflikt till döds om det behövdes. När Stefanus stenas antyder han inte heller att judarna borde ha slutat offra. När Paulus kommer tillbaka till Jerusalem så offerar inte bara han själv, utan han sörjer för att även en annan grupp messianska judar har råd att köpa offerdjur och offra. Allt detta är oerhört absurt om det skulle vara en styggelse att offra efter Jesu död.

Man kan också förstå avsnittet som så att det är just offren på stora försoningsdagen som nu ska upphöra eftersom det är den dagens mycket speciella offer som hebreerbrevets författare här anknyter till. Ingenstans i nya testamentet presenteras heller denna tanke som också skulle vara en synnerligen grundläggande förändring i de messianska judarnas vanor och gudstjänstliv.

En tredje tolkningsmöjlighet är att det är Jesus som här fokuseras. Poängen är att Jesus - till skillnad från de Aronitiska prästerna - inte behöver bära fram ett försoningsoffer för hela folket varje år, utan det räcker med detta enda offer när han bar fram sin egen kropp att offeras. Paulus vill ta död på varje sådan tanke att Jesu offer på något sätt inte skulle gälla för evigt, att det skulle kunna bli gammalt eller förbrukat, ineffektivt. I sammanhanget är detta enligt min mening den mest troliga tolkningen. Den är, till skillnad från de båda övriga, i full harmoni med resten av nya testamentet både vad som sägs och framförallt vad som inte sägs. (ingenstans vänder sig någon av apostlarna mot offerandet eller offersystemet som något judarna skall sluta med nu efter Jesu offerdöd, ej heller anklagas de för detta i någon av de domstolssekvenser som finns där icke-messianska judar anklagar Paulus eller den messianska

församlingen för allt de kan, aldrig att Paulus eller någon annan skulle ha talat mot att fortsätta följa offerlagarna)

Det nya förbundets överstepräst

8¹Detta är en huvudpunkt i vad vi säger: Vi har en sådan överstepräst som sitter på högra sidan om Majestätets tron i himlen ²och som tjänar i helgedomen, det sanna tabernaklet som Herren själv har rest och inte någon människa. ³En överstepräst blir insatt för att bära fram gåvor och offer, och därför måste Kristus också ha något att bära fram. ⁴Om han nu levde på jorden vore han inte ens präst, eftersom det redan finns andra som bär fram de gåvor som lagen föreskriver.

Det här är också i harmoni med den tredje tolkningsmodellen. Det finns andra som bär fram de offer lagen föreskriver. Jesus hade med sin offerdöd inte gjort slut på de stadgars giltighet som föreskrev att bara Arons ättlingar skulle vara präster eller att de ska bära fram offer. De föreskrifterna gäller tydligen fortfarande eftersom hebréerbrevets författare säger att Jesus inte ens vore präst om han levde nu. Att det ännu bärs fram offer enligt den mosaiska lagen vänder sig hebréerbrevets författare inte heller på något sätt emot.

⁵De tjänar i den helgedom som är en skuggbild av den himmelska helgedomen, enligt den föreskrift som Mose fick när han skulle bygga tabernaklet. Gud sade: *Se till att du gör allt efter den förebild som du fick se på berget.*

⁶Men nu har Kristus ett högre prästämbete, liksom det förbund han är medlare för är bättre, eftersom det är stadfast med bättre löften.

I den här sjätte versen finns antagligen en sanning dold som de allra flesta översättningar missat. Den har att göra med hur man översätter det grekiska ordet "nennomothetai". Ordet är sammansatt av två delar "nomos" och "tithemi". Tithemi betyder i vanliga fall lägga, placera, göra och i ett icke-judiskt sammanhang betyder det "att göra en lag" eller i domstolssammanhang att stadfästa en lag (eller som här ett förbund). Men nu är sammanhanget judiskt och ordet nomos används både för lag i allmänhet och för Torah. Det är sammanhanget som måste avgöra vilken översättning som ska gälla vid varje tillfälle. I hebréerbrevet finns ordet nomos 14 gånger och varje gång har den betydelsen Torah. Likaså varje gång där det uppträder ett sammansatt ord relaterat till nennomothetai" har det alltid att göra med Torah i nya testamentet eller Septuaginta. Se mer i JNTk . Versen kan alltså översättas: "...bättre, för det här förbundet har getts som Torah på basen av bättre löften.". Jesus sa ju "Jag har kommit för att fullborda lagen. Vi har varit blinda för den enkla sanning han säger. Nya testamentet har getts oss som Torah som en fullbordan av Guds Torah. Nu är den fullständig, nu kommer inget att läggas till.

Att det nya förbundet innehåller bättre löften är inte hebréerbrevets författares uppfinning utan det finns omnämnt redan av Jeremia (Jer 31). Att ha lagen inskriven i hjärtat är bättre än att ha den bara som en yttre föreskrift. Att få sina synder evigt förlättna är bättre än att få den temporärt överskylda

⁷Ty om det första förbundet hade varit utan brist skulle det inte behövas plats för ett andra.

Det brister som tidigare påpekats på grund av att det inte kan göra människan evigt försonad med Gud på ett juridiskt hållbart sätt. Föreskrifterna är de rätta men på grund av

människans försvagade natur klarar hon inte av att leva i enlighet med Guds goda lag. Därför behövdes det ännu ett bättre förbund för att Gud skulle kunna fullborda sin frälsningshistoriska plan. I det nya förbundet ges vi del av den helige Ande, vi blir födda på nytt. Vi får på ett nytt sätt förmåga att leva ett heligt liv närmare Guds goda lags föreskrifter.

⁸Men Gud förebrår dem när han säger:
*Se, dagar skall komma, säger Herren,
då jag skall sluta ett nytt förbund
med Israels hus och med Juda hus,*

Det nya förbundet instiftades vid Jesu sista måltid. Jesus instiftade den med sina tolv judiska lärjungar från olika stammar av Israel och Juda. Det var med Israels hus förbundet ingicks. Hedningar (icke-judar) kan bara komma in genom att bli inympade i olivträdet, genom att bli delaktiga i samma löften genom att bli en Jesu lärjunge

⁹*inte ett sådant som jag slöt
med deras fäder den dag
jag tog dem vid handen
och förde dem ut ur
Egyptens land.
Eftersom de inte blev kvar
i mitt förbund,
brydde jag mig inte om dem,
säger Herren.*

¹⁰*Detta är det förbund
som jag efter denna tid
skall sluta med Israels hus,
säger Herren:
Jag skall lägga mina lagar
i deras sinnen
och skriva dem i deras hjärtan.
Jag skall vara deras Gud,
och de skall vara mitt folk.*

¹¹*Ingen skall längre behöva
undervisa sin landsman,
ingen sin broder och säga:
Lär känna Herren.
Ty alla skall känna mig,
från den minste bland dem
till den störste.*

¹²*Jag skall i nåd förlåta dem
deras missgärningar,
och deras synder
skall jag aldrig mer komma ihåg.*

Det här är det längsta avsnittet från gamla testamentet som citeras i hela nya testamentet. Avsnittet är grunden för att tala om ett nytt förbund.

¹³När han talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat att det förra är föråldrat. Men det som blir gammalt och föråldrat är nära att försvinna. (Heb 8:1-13)

"By using the term "new", he has made the first covenant "old"; and something being made old, something in the process of aging, is on its way of vanishing altogether" (JNT)

Nu ska vi då igen komma ihåg att det nya förbundet till största delen består av det gamla. Det som är föråldrat är de begränsningar som det gamla förbundet hade. Bl.a. att det inte fullt ut på ett juridiskt hållbart sätt kunde göra en mänska rättfärdig inför Gud m.m. (se tidigare kommentarer) Tack vare Jesu försoningsgärning var nu de begränsningarna i de gamla förbundet föråldrade. I det nya förbundet fanns inte dessa begränsningar. Annars var förstås hela gamla testamentet i kraft med vissa förändringar. Det helt nya med nya förbundet var att det inte bara riktade sig till Guds egendomsfolk judarna och att de som ville kliva in i Guds förbund inte längre först måste bli judiska proselyter och fullt ut följa de judiska sedvänjorna. I det nya förbundet som också går ut till hedningarna behöver inte hedningar förs judaiseras utan de får komma som de hedningar de är, utan omskärelse, utan att börja följa de judiska dietlagarna och festerna m.m.

Kapitel 9:1-10:18

Den här sektionen visar att det nya systemets system med prästerskap och offer inom vilken Jesus offrade sig själv en gång för alla är bättre för att röja vägen in till det allra heligaste för alla är bättre än det gamla förbundets system och ersätter detta. (JNTk)

Det gamla förbundets gudstjänst

9¹Det första förbundet hade alltså sina föreskrifter för gudstjänsten och sin jordiska helgedom. ²I tabernaklet inreddes ett främre rum som kallades det heliga. Där stod ljusstaken och bordet med skådebröden. ³Bakom den andra förlåten fanns ett rum som kallades det allra heligaste. ⁴Dit hörde det förgyllda rökelsealtaret och förbundsarken, som på alla sidor var överdragen med guld. I den fanns en guldkruka med mannat, Arons stav som hade grönskat och förbundets tavlor. ⁵Ovanpå arken stod härlighetens keruber som överskuggade nådstolen. Men detta skall jag inte nu gå in på i detalj.

Så blev det ordnat. I det främre rummet går alltid prästerna in och förrättar sin tjänst. ⁷I det andra rummet går endast översteprästen in en gång om året, och då aldrig utan blod, som han bär fram för sina och för folkets oavsiktliga synder. ⁸Därmed visar den helige Ande att vägen till det allra heligaste ännu inte har uppenbarats, så länge det främre rummet består.

I det allra heligaste var Guds närvaro. Vägen dit var alltså stängd för alla andra förutom för översteprästen och då bara för en dag om året och bara om han kom med försonande blod för sina synder.

⁹Detta är en bild av den tid som nu är: gåvor och offer frambärs, men de kan inte fullkomligt rena samvetet hos dem som offerar. ¹⁰Liksom när det gäller mat och dryck och olika slags reningar, (alt. för de innefattar bara regulationer om mat och dryck och olika ceremoniella reningar) så är det här fråga om yttre föreskrifter fram till tiden för en bättre ordning. (Heb 9:6-10)

Verserna 11-15:

Här visar hebréerbrevets författare åter att det nya förbundets överstepräst och offer är bättre än under det gamla förbundet. Det betyder inte att det gamla var dåligt, bara att det nya är ännu bättre.

Kristus som överstepräst

¹¹Men nu har Kristus kommit som överstepräst för det goda som vi äger. Genom det större och fullkomligare tabernakel som inte är gjort med händer, det vill säga som inte tillhör den här skapelsen, ¹²gick han en gång för alla in i det allra heligaste, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning. ¹³Om nu redan blod av bockar och tjurar och askan från en kviga, stänkt på de orena, helgar till yttre renhet, ¹⁴hur mycket mer skall då inte Kristi blod rena våra samveten från döda gärningar, så att vi tjänar den levande Guden. Ty Kristus har genom den evige Ande framburit sig själv som ett felfritt offer åt Gud.

¹⁵Därför är Kristus medlare för ett nytt förbund, för att de kallade skulle få det utlovade eviga arvet, sedan han genom sin död hade friköpt oss från överträdelserna under det första förbundet.

De understreckade avsnitten är exempel på hur det nya förbundet är ännu bättre (effektivare, uppnår mer) än det gamla

Med avseende på det nya förbundet så är Messias a) medlare b) den vars död satte det i kraft. Men med avseende på det gamla så betalade Jesu offerdöd även för de synder som juridiskt sett bara fått ett temporärt överskylande via djuroffren i gamla förbundet. (JNTk)

Det "utlovade eviga arvet" syftar på de löften Gud gett Adam, Noa, Abraham och Mose men som synden hindrade dem att få (1 Mos 2:9,16-17;3:22; 9:16; 13:15; 15:7; Gal 3:6-4:7). De som accepterar Jesu en-gång-för-alla försoningsdöd får ta emot det utlovade eviga arvet.(JNTk).

¹⁶Där det finns ett testamente, måste det tillkännages att den som har upprättat det är död. ¹⁷Först när han dör blir testamentet giltigt. Det träder inte i kraft så länge han lever. ¹⁸Därför har inte heller det första förbundet instiftats utan blod. ¹⁹När Mose hade förkunnat alla lagens bud för hela folket, tog han blodet från kalvar och bockar tillsammans med vatten, scharlakansröd ull och isop och stänkte på själva bokrullen och på allt folket. ²⁰Han sade: *Detta är förbundets blod, det förbund som Gud har befallt er att hålla.* ²¹På samma sätt stänkte Mose blod på tabernaklet och på alla föremål som hörde till gudstjänsten. ²²Så renas enligt lagen nästan allt med blod, och utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse. ²³Alltså måste avbilderna av de himmelska tingen renas med dessa medel, men de himmelska tingen själva renas med bättre offer än de medlen. ²⁴Ty Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord med händer och som bara är en bild av den verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår skull. ²⁵Inte heller gick han in för att offra sig många gånger, så som översteprästen varje år går in i det allra heligaste med blod som inte är hans eget. ²⁶I så fall hade han varit tvungen att lida många gånger alltsedan världens grund blev lagd. Men nu har han trätt fram en gång för alla vid tidernas slut för att genom sitt offer utplåna synden. ²⁷Och liksom det är bestämt om människan att hon *en* gång skall dö och sedan dömas, ²⁸så blev Kristus offerad en gång för att bära många synder, och han skall en andra gång träda fram, inte för att bära synd utan för att frälsa dem som väntar på honom. (Heb 9:11-28)

Kapitel 10

Huvudtemat i detta kapitel är Jesu en-gång-för-alla försoningsdöd

Lagen innehåller endast en skugga av det goda som kommer och inte tingen i deras verkliga gestalt. *(For the Torah has in it a shadow of the good things to come, but not the actual manifestations of the originals (JNTk).* Därför kan lagen aldrig genom samma offer som ständigt år efter år frambärs, fullkomna dem som träder fram. ²Skulle man inte annars ha upphört att offra? De som förrättar offertjänsten skulle då redan en gång för alla ha blivit renade och inte längre haft några synder på sitt samvete. ³Men nu ligger i dessa offer en årlig påminnelse om synder.

(att det talas om en årlig och inte daglig är att författaren talar om den stora försoningsdagens offer (läs om alla offer där - mycket speciellt) där hela folkets medvetna och omedvetna synder bekändes och försonades med speciella offer. Det var alltså endast på denna dag översteprästen hade tillträde till det allra heligaste)

⁴Ty det är omöjligt att tjurars och bockars blod skulle kunna utplåna synder.

Från människornas perspektiv gavs förlåtelse eftersom Gud i sitt ord garanterade full förlåtelse, men den var inte för alltid inte fullt juridiskt hållbar (ett djur kan inte ersätta en mänska) men djuroffrena gav en temporär förlåtelse och människorna kunde leva förlåtna och fröjda sig i sin Gud

⁵När Kristus träder in i världen säger han därför:

*Offer och gåvor begärde du inte,
men en kropp har du berett åt mig.*

⁶Brännoffer och syndoffer
gladde dig inte.

⁷Då sade jag: Se, jag har kommit, Gud,
för att göra din vilja.

I bokrullen är det skrivet om mig.

⁸Först säger han: ”Offer och gåvor, brännoffer och syndoffer begärde du inte och gladde dig inte”, fast de bärs fram enligt lagen. ⁹Sedan säger han: ”Se, jag har kommit för att göra din vilja.” Så upphäver han det första för att fastställa det andra.

¹⁰Och i kraft av denna vilja är vi helgade genom att Jesu Kristi kropp blev offrad en gång för alla.

¹¹Alla andra präster står dag efter dag och förrättar sin tjänst och bär gång på gång fram samma offer, som aldrig kan ta bort synderna. ¹²Men Jesus har framburit ett enda syndoffer för alla tider, och han har satt sig på Guds högra sida ¹³och väntar nu på att hans fiender skall läggas som en fotpall under hans fötter. ¹⁴Genom ett enda offer har han för alla tider gjort dem som helgas fullkomliga. ¹⁵Om detta vittnar också den helige Ande för oss. Först säger han:

det fullkomliga offret - Jesus - offrades inte i enlighet med alla föreskrifter i lagen. Men det var ett annorlunda offer utfört på andra premisser. Han bar fram sin egen kropp. Denna offerhandling krävde. Det författaren genom hela hebréerbrevet visar på är att Jesu offer var ett giltigt offer. Ett offer som kunde föra till målet Guds intentioner att fullt ut försona mänskan med sig själv. När detta offer utfördes sattes en del föreskrifter ur lagen ur spel temporärt åtminstone, eller snarare det skedde på ett sätt som nog fanns angivet i lagen men

det var genom ett alternativt prästämbete - efter Melkisedeks sätt, det var genom att bära fram sin egen kropp - inte djuroffer. Det gav försoning inte främst för det jordiska tabernaklet (templet) utan framförallt i den himmelska sanna helgedomen.

Om författarens avsikt hade varit att säga att nu när Jesus kommit är det en hädelse att fortsätta med det levitiska offersystemet, skulle han säkert ha sagt det. Men det är inte det han vill få fram (skulle det vara hans avsikt skulle det vara så lätt - och viktigt - att otvetydigt få fram detta). Nej han visar hela tiden på även om Jesu offerdöd inte skedde enligt de levitiska offerlagarna så skedde det enligt lagens forskrifter och förutsägelser, men genom ett alternativt prästerskap och genom ett alternativt offer (ett mänskoffer, Jesu egen kropp). Men det skedde i samklang med lagen och gav en effekt som långt överträffade allt vad det levitiska offersystemet kunde.

Huruvida det levitiska offersystemet ända kan eller skall fortsätta är inte detta brevets egentliga samtalsämne. Det mycket anmärkningsvärda om man menar att alla djuroffer vore en styggelse/hädelse efter Jesu offerdöd är att något sådant aldrig sägs eller antyds varken av Jesus inte före och inte efter sin död, inte av någon av brevörfattarna, eller i apostlagärningarna. Inte heller anklagas någon av apostlarna eller Jesus för att lära att nu var offerväsendet hädelse. Ett sådant påstående skulle givetvis av de icke-messianska judarna ansetts som den grövsta hädelse - att påstå att de eviga föreskrifter som getts Israels folk om offerväsendet inte skulle gälla mera. I apostlagärningarna kommer det dessutom tydligt fram vid två tillfällen att Paulus offrade i templet.

Olika alternativ är att syndoffren inte mer skulle utföras, eller att offrena på stora försoningsdagen inte skulle utföras. Men problemet är att något sådant aldrig sägs ut (synnerligen anmärkningsvärt) och att som sagt Paulus fortsatte att offra. När lärjungarna under den första tiden höll till vid templet så föll det dem heller aldrig in att undervisa om att offerväsendet borde upphöra. Igen extremt märkligt om offerväsendet nu skulle vara närmast hädelse.

Nu finns inget tempel, så problemet är inte aktuellt. För de som är icke-judar är problemet heller inte aktuellt. Men frågeställningen blir aktuell om/när judarna bygger upp templet på nytt. Hur ska vi då som kristna ställa oss till detta och för de som är messianska judar: hur ska de ställa sig till detta. Jag vill hävda att ett studium av vad Bibeln säger och framförallt vad den inte säger gör att svaret inte är så självklart som man skulle kunna tro.

¹⁶Detta är det förbund
som jag skall sluta med dem
efter denna tid säger Herren.

Och sedan:

Jag skall lägga mina lagar
i deras hjärtan

och skriva dem i deras sinnen,

¹⁷och deras synder och överträdelser
skall jag aldrig mer komma ihåg.

¹⁸Och där synderna är förlättna behövs det inte längre något syndoffer. (Heb 10:1-18)

Men här sägs i alla fall att det inte längre behövs några offer. Ja, vad säger hebréerbrevets författare egentligen?

Skulle nya testamentet i övrigt också säga att fr.o.m. nu var offersystemet en hädelse skulle det givetvis vara rätt att tolka denna vers på detta sätt. Jag listar nu några tänkbara alternativ

1/ Hela offerväsendet "förbjuds" med motiveringen att det nu är en hädelse att offra något djur efter Jesu fullbordade verk på korset.

- *denna slutsats motsägs av framförallt vad varken Jesus eller apostlarna undervisar eller tar strid om med de icke-messianska judarna samt att det två gånger står att Paulus offrade i templet, samt att den gången då han greps i templet och anklagades för att ha tagit med sig en grek in på tempelområdet. Om Paulus skulle ha yttrat eller ens antytt att tempeltjänsten nu var en styggelse för Gud vore det förstås det som skulle ha orsakat som "Paulus ville orena vårt tempel..." eller något i den stilen*

2/ Endast syndoffren och eventuellt skuldoffren. Det fanns ju många andra offer i offersystemet än syndoffer, bl.a. brännoffer som offrades som en akt av tillbedjan till Gud samt olika matoffer som offrades som en tacksamhets- och tillbedjanshandling.

- *Detta alternativs främsta svaghet är att det ingen annanstans tydligt undervisas om att fr.o.m. nu skall syndoffren upphöra samt att Paulus uttryckligen anges ha offrat också syndoffer i templet.*

3/ Det som hebréerbrevets författare talat om är ju ceremonierna vid den stora försoningsdagen. Alltså är det kanske syndoffren vid just den ceremonin som skall lämnas bort då översteprästen med offerblod brukar gå in i det allra heligaste.

- *svagheten med detta alternativ är att hebréerbrevets författare inte tydligt anger att denna ceremoniella ändring borde nu ske. Han uttrycker sig för allmänt för att specifikt tänka bara på denna ceremoni*

4/ Det som hebréerbrevets författare helt enkelt säger är att nu behövs det inget mer syndoffer för att vi/Gud ska kunna nå målet: fullkomlig, för evigt juridiskt hållbar, försoning med Gud så att vi frimodigt med samvetet renat från alla dess anklagelser kan komma in inför nådens tron (nådstolen, Guds närvaro i det allra heligaste). Det är ju detta som varit ett av huvudteserna hebréerbrevets författare velat få fram nämligen att till skillnad från djuroffrena så räckte det med ett en-gång-för-alla offer som Jesus själv bar fram. Det är på basen av detta offer som vi kan veta att vi är fullkomnade så att vi kan komma in i Guds närhet. En annan huvudtanke har ju varit att Jesu offer var ett alternativ till det aronitiska offersystemets möjligheter. Hebréerbrevets författare konstaterar ju i början av brevet att Jesus inte ens skulle platsa som en präst eftersom han inte var av Arons släkt. Så det tyder också på att hebréerbrevets författare inte ansåg att Jesus hade gjort slut på det aronitiska offerväsendets existensberättigande utan att det fortsatte - och rätt så.

Kunde då offerväsendet verkligen fortsätta utan att vara hädelse? Ja ifall Jesu väg var en alternativ väg som till skillnad från det aronitiska offerväsendets möjligheter kunde leda ända fram till målet. Det var inte en konfronterande väg, men en kompletterande väg.

Hebréerbrevets författare konstaterade att offrena var en ständig påminnelse om synd. Det kunde de fortsätta att vara samtidigt som man nu skulle veta att det som kan rena slutgiltigt från synd är Jesu försoningsgärning.

Ett sådant alternativ som att man skulle ha fortsatt att offra utan att sätta sin tillit till Jesus/tro på honom finns inte. Inte på ett sådant sätt att man ändå skulle kunna ha det bra med Gud. Endast Jesu försoningsgärning kan i egentlig mening förlåta synder. Offer gjorda i

otro är till ingen nytta och efter Jesu död kan man inte offra i tro utan att sätta sin tillit till vad Jesus gjort - det fullkomliga offret dit vart alla andra offer pekar.

Inom kristenheten finns också liknade förhållanden. Vi tror att vi blir förlåtna när vi bekänner våra synder, men ändå har vi nattvard, bikt, m.m. som vi också lär ger syndernas förlåtelse

- *ett problem är bl.a. vers 9 som verkar uttryck att han tar bort det gamla systemet. Det är ju åtminstone helt klart att i det långa loppet är det enda offer som betyder någonting Jesu offer. På det sättet så har ju det som är bättre satt det som är sämre på undantag. Men huruvida det betyder att det andra (aronitiska) systemet direkt var en hädelse och inte skulle alls tillåtas vara i bruk mera är en helt annan fråga. Problemen med en sådan slutsats har kommenterats i de första alternativen*

Vilken av dessa alternativ som är det rätta är ingen självklarhet, ingen är utan problem, men åtminstone finns det skäl att iklä sig en viss ödmjukhet och tänka efter lite innan man dogmatisk hävdar varken det ena eller det andra.

Uppmuntran till tro och kärlek

¹⁹Bröder, i kraft av Jesu blod kan vi nu frimodigt gå in i det allra heligaste ²⁰på den nya och levande väg som han har öppnat för oss genom förlåten, det vill säga sitt kött. ²¹Vi har en stor präst över Guds hus. ²²Låt oss därför med uppriktigt hjärta gå fram i full trosvishet, med ett hjärta som är renat från ett ont samvete och med en kropp som är badad i rent vatten. ²³Låt oss orubbligt hålla fast vid hoppets bekännelse, ty den som har gett oss löftet är trofast. (Heb 10:19-23)

Här kommer ett par exempel på hur det nya är bättre än det gamla. Det som översteprästen bara fick göra en gång om året med offerblod framför sig får nu varje mänska som sätter sin förtröstan på Jesu försoningsverk göra så ofta han/hon vill. Genom Jesu offer kunde Gud uppnå det som inte kunde uppnås genom det aronitiska offersystemet.

Varning för avfall

²⁶Men om vi syndar med vett och vilja sedan vi fått kunskap om sanningen, finns det inte längre något offer för synder, ²⁷utan en fruktansvärd väntan på domen och en förtärande eld, som skall uppsluka motståndarna. ²⁸Den som förkastar Mose lag skall utan förbarmande dö, om två eller tre vittnar mot honom.

Fortfarande är Mose lag i kraft. Men med förändringar efter Jesu försoningsdöd.

²⁹Hur mycket strängare straff tror ni då inte den skall förtjäna som trampar Guds Son under fötterna och håller förbundets blod för orent, det blod som har helgat honom, och som smädar nådens Ande? ³⁰Vi känner honom som har sagt: *Min är hämnden, jag skall utkräva den*, och vidare: *Herren skall döma sitt folk*. ³¹Det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer. (Heb 10:26-31)

Kapitel 11

Detta kapitel kan kallas trons kapitel och det belyser det som borde vara självklart, men som inte alltid är det. Gamla testamentets hjältar levde av tro precis som nya testamentets. Mose lag lär inte ut lagiskhet, utan att man skall leva av och i tro!

Genom tron fick fäderna sitt vittnesbörd. ³Genom tron förstår vi att världen har skapats genom ett ord från Gud, så att det vi ser inte har blivit till av något synligt.

⁴Genom tron bar Abel fram ett bättre offer åt Gud än Kain, och genom tron fick han det vittnesbördet att han var rättfärdig, eftersom Gud själv bekände sig till hans offer. Och genom tron talar han, fastän han är död. ⁵Genom tron togs Hanok bort utan att möta döden. Och man fann honom inte mer, ty Gud hade tagit honom till sig. Innan han togs bort, hade han fått det vittnesbördet att han funnit nåd hos Gud. ⁶Men utan tro är det omöjligt att behaga Gud. Ty den som kommer till Gud måste tro att han är till och belönar dem som söker honom. ⁷I tron byggde Noa i helig fruktan en ark för att rädda de sina, sedan Gud hade varnat honom för det som ingen ännu hade sett. Genom tron blev han världen till dom och ärvde den rättfärdighet som kommer av tro.

⁸I tron lydde Abraham, när han blev kallad att dra ut till det land som han skulle få i arv, och han begav sig i väg utan att veta vart han skulle komma. ⁹I tron levde han som främling i det utlovade landet. Han bodde i tält tillsammans med Isak och Jakob, som var medarvingar till samma löfte. ¹⁰Ty han väntade på staden med de fasta grundvalarna, den som Gud har format och skapat. ¹¹Genom tron fick också Sara kraft att bli mor för en avkomma fast hon var överårig. Hon litade på honom som hade gett löftet. ¹²Därför fick också en enda man barn, talrika som stjärnorna på himlen och oräkneliga som sandkornen på havets strand, detta trots att han var så gott som död.

¹³I tron dog alla dessa utan att ha fått det som var utlovat. Men de såg det i fjärran och hälsade det och bekände sig vara gäster och främlingar på jorden. ¹⁴De som talar så visar därmed att de söker ett hemland. ¹⁵Om de hade menat det land som de gått ut ifrån, hade de tillfälle att vända tillbaka dit. ¹⁶Men nu längtade de till ett bättre land, det himmelska. Därför blygs inte Gud för att kallas deras Gud, ty han har ställt i ordning en stad åt dem.

¹⁷I tron bar Abraham fram Isak som offer, när han blev satt på prov. Ja, sin ende son bar han fram som offer, fastän han hade fått löftena. ¹⁸Och till honom hade Gud sagt: *Genom Isak skall du få dina efterkommande.* ¹⁹Abraham räknade med att Gud hade makt till och med att uppväcka från de döda. Därifrån fick han honom också tillbaka, bildligt talat. ²⁰I tron gav Isak sin välsignelse åt Jakob och Esau för kommande tider. ²¹I tron välsignade den döende Jakob var och en av Josefs söner och tillbad, lutad mot änden av sin stav. ²²I tron påminde Josef, när han låg för döden, om Israels barns uttåg och gav befallning om vad som skulle göras med hans ben.

²³I tron hölls Mose efter sin födelse gömd av sina föräldrar i tre månader. De såg att det var ett vackert barn och lät sig inte skrämmas av kungens påbud. ²⁴I tron vägrade Mose som vuxen att låta sig kallas Faraos dotterson. ²⁵Han valde att hellre bli illa behandlad tillsammans med Guds folk än att en kort tid leva i syndig njutning. ²⁶Han räknade Kristi smälek som en större rikedom än Egyptens alla skatter, ty han hade sin blick riktad på lönen. ²⁷Genom tron lämnade han Egypten utan att frukta för kungens vrede. Därför att han liksom såg den Osynlige härdade han ut. ²⁸I tron firade han påsken och beströk dörrposterna med blod, för att fördärvaren inte skulle röra vid deras förstfödda. ²⁹I tron gick folket genom Röda havet som på torr mark, men när egyptierna försökte, dränktes de. ³⁰Genom tron föll Jerikos murar, sedan man hade gått runt omkring dem i sju dagar. ³¹Genom tron undgick skökan Rahab att gå under tillsammans med dem som inte trodde, eftersom hon hade tagit emot spejarna som vänner.

³²Vad skall jag säga mer? Jag skulle inte hinna med att berätta om Gideon, Barak, Simson och Jefta, om David, Samuel och profeterna. ³³Genom tron besegrade de kungariket, skipade rätt, fick löften uppfyllda, täppte till lejons gap, ³⁴släckte rasande eld och undkom svärdsegg. De var svaga men blev starka, de blev väldiga i strid och drev främmande härar på flykten. ³⁵Kvinnor fick tillbaka sina döda genom uppståndelse. Andra torterades, och de vägrade att låta sig befrias för att få en bättre uppståndelse. ³⁶Andra utstod hån och gisselslag, ja, även bojor och fängelse. ³⁷De blev stenade, söndersågade eller dödade med svärd. De gick omkring i fårskinn och gethudar, led brist, blev plågade och misshandlade. ³⁸Världen förtjänade inte att hysa dem. De irrade omkring i öknar och på berg, i grottor och hålor. ³⁹Och fast alla dessa hade fått vittnesbördet att de trodde, fick de inte det som var utlovat. ⁴⁰Ty Gud har förutbestämt något bättre åt oss: först tillsammans med oss skall de nå målet. (Heb 11:2-40)

När vi alltså har en så stor sky av vittnen omkring oss, låt oss då lägga bort allt som tynger, och särskilt synden som snärjer oss så hårt, och löpa uthålligt i det lopp som vi har framför oss. ²Och låt oss ha blicken fäst vid Jesus, trons upphovsman och fullkomnare, som i stället för den glädje som låg framför honom utstod korsets lidande utan att bry sig om skammen och som nu sitter på högra sidan om Guds tron. ³Tänk på honom som måste uthärda sådan fiendskap från syndare, annars tröttnar ni och tappar modet.

⁴Ännu har ni inte gjort motstånd ända till blods i er kamp mot synden. ⁵Ni har glömt den uppmaning ni får som söner:

*Min son, förakta inte Herrens tuktan
och tappa inte modet,
när du tuktas av honom.*

⁶Ty den Herren älskar tuktar han,
och han agar var son
som han har kär. (Heb 12:1-6)

Här kommer det också igen fram att i det nya förbundet är det inte likgiltigt hur man förhåller sig till synden. Vi ska stå emot den - till blods. Attityden, vad spelar det för roll vad jag gör - det finns ju nåden - är en fruktansvärd obiblisk, upprorisk tanke.

Ni har inte kommit till ett berg som man kan ta på och som står i brand, inte till töcken, mörker och storm, ¹⁹inte till basunljud och till en röst som talade så att de som hörde den bad att få slippa höra mer. ²⁰Ty de uthärdade inte befallningen: Även om det är ett djur som rör vid berget, skall det stenas. ²¹Så förfärande var synen att Mose sade: *Jag är förskräckt och skälver.* ²²Nej, ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och till änglar i mångtusental, ²³till en högtidsskara, en församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen, till en domare som är allas Gud och till andarna hos de rättfärdiga som nått fullkomningen. ²⁴Ni har kommit till det nya förbundets medlare, Jesus, och till det renande blodet som talar starkare än Abels blod.

²⁵Se till att ni inte avvisar honom som talar. Ty om inte de kunde komma undan, som avvisade honom när han varnade dem här på jorden, hur mycket mindre skall då vi kunna det, om vi vänder oss bort från honom som varnar oss från himlen. ²⁶Den gången kom hans röst jorden att skaka, men nu har han lovat och sagt: *Än en gång skall jag komma inte bara jorden utan också himlen att skaka.* ²⁷Orden ”än en gång” visar att det som skakar skall försvinna, eftersom det är skapat, för att det som inte kan skaka skall bestå. ²⁸Då vi alltså får ett rike som inte kan skaka, låt oss vara tacksamma och tjäna Gud efter hans vilja, med vördnad och fruktan. ²⁹Ty vår Gud är en förtärande eld. (Heb 12:18-29)

Gudsfruktan är inte enbart något som hörde gamla förbundet till. I det gamla förbundet talade Gud till/genom Mose. I det nya förbundet talar Gud genom Mose och Jesus. Man kan inte hålla fast vid bara Mose, inte heller bara vid delar av vad Jesus sa och förkasta gamla testamentet eftersom Jesus inte förkastade det, utan snarare stadfäste det, gav det sitt erkännande och dess rätta tolkning - som ofta var strängare än fariséernas.

Låt er inte föras bort av alla slags främmande läror. Ty det är gott att bli styrkt i sitt hjärta genom nåd och inte genom föreskrifter om (*ceremoniell*) mat. Dessa har inte varit till någon nytta för dem som har befattat sig med sådana.

Det enda föreskrifter som diskuterats genom hela hebréerbrevet har gällt offersystemet med dess ceremoniallagar. Här är det även den maten det är fråga om. Det var inte heller fråga om huruvida föreskrifter för den ceremoniella maten skulle styrka utan huruvida den ceremoniella maten (som prästerna, men även de vanliga människorna delvis fick äta) skulle styrka eller ej. Här gäller argumentationen igen inte egentligen en konfrontation utan här argumenterar igen Paulus för något som är bättre.

"Do not be carried away by various strange teachings; for what is good for the heart to be strengthened by grace, not by foods. People who have made these the focus of their lives have not benefited thereby (JNT)

¹⁰Vi har ett altare från vilket tabernaklets tjänare inte har rätt att äta. ¹¹Ty kropparna från de djur, vilkas blod översteprästen bär in i det allra heligaste som syndoffer, bränns upp utanför lägret. ¹²Därför har också Jesus lidit utanför stadporten, för att han genom sitt eget blod skulle helga folket. ¹³Låt oss därför gå ut till honom utanför lägret och bära hans smälek. ¹⁴Ty här har vi inte någon stad som består, men vi söker den stad som skall komma. ¹⁵Låt oss därför genom honom alltid frambära lovets offer till Gud, en frukt från läppar som prisar hans namn. ¹⁶Och glöm inte att göra gott och dela med er, ty sådana offer har Gud behag till. (Heb 13:9-16)

Ja, låt oss göra det